

เด็กไทยช่วยงานบ้านหายไปไหน?

พย คนจำนวนไม่น้อยสงสัยว่าเหตุใดหลายครอบครัวจึง “โกอินเตอร์” กันในการหาคนมาช่วยงานบ้าน เป็นที่ทราบกันดีว่าทุกสิ่งมิได้เกิดขึ้นในสุญญากาศหากแต่เกิดภายใต้เงื่อนไขและบริบทบางประการเสมอ วันนี้จึงขอสาวิเคราะห์ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 เมื่อ 50 ปีก่อน แรงงานชนบทก็หลั่งไหลเข้าสู่เมืองเพราะมีทั้งแรงผลักและแรงดึงดูด ส่วนหนึ่งของแรงงานเหล่านั้นรับจ้างงานบ้านด้วยค่าจ้างที่ไม่สูงนัก

ในเชิงวิชาการ ค่าจ้างแรงงานทำงานบ้านในหนึ่งเดือนประกอบด้วยรายได้ที่เป็นตัวเงินบวกรายได้ที่มีใช้ตัวเงินซึ่งได้แก่ ค่าที่พักอาศัยและค่าอาหาร ส่วนรายได้จากโรงงานมักเป็นตัวเงินอย่างเดียว

หากค่าจ้างแรงงานของภาคงานบ้านสูงกว่าภาคโรงงาน แรงงานก็จะไหลไปอีกภาคจนอีกภาคขาดแคลน การที่ไม่มีการเฮลเลนนี่เกิดขึ้นในอดีตแสดงว่าค่าจ้างทั้งสองภาคน่าจะไม่แตกต่างกันมาก แรงงานจึงมีสองทางเลือกที่ไม่ต่างกัน การเลือกภาคใดจึงมีสาเหตุมาจากข่าวสารข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ รสนิยม และเหตุผลบางอย่าง

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสภาพเปลี่ยนไป การเอียงไปภาคที่ไม่ใช่บ้านเกิดขึ้น สาเหตุแรกที่ทำให้แรงงานไทยทำงานบ้านขาดแคลนจนต้องหันไปใช้แรงงานจากพม่า หรือลาวแทน ได้แก่ ความจริงที่ว่าเมื่อวันเวลาของการพัฒนาผ่านไป ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับค่าแรงและเงื่อนไขของการทำงานในภาคงานบ้านและไม่ใช่งานบ้านไหลลื่น กว่าเดิมมาก (โดยเฉพาะผ่านโทรศัพท์มือถือ) ค่าแรงบางชนิดของโรงงานสูงเป็นพิเศษ เช่น โรงงานประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โรงงานประกอบแผงวงจรไฟฟ้า ฯลฯ ดังนั้น จึงมีพลังดึงดูดแรงงานไทยไปสู่โรงงานมากขึ้น ส่วนแรงงานต่างด้าวนั้นมี ข้อจำกัดมากในการจะเข้าไปทำงานในโรงงานลักษณะนี้ ดังนั้น แรงงานต่างด้าวจึงมี แหล่งที่ไหลไปไม่มากนัก และแหล่งที่ง่ายสุดก็คืองานบ้าน

ข้อที่สอง ความเป็นเสรีในการครองชีวิตของเด็กวัยรุ่นสูงขึ้นมากในยี่สิบปี ที่ผ่านมา เด็กสาวกล้าที่จะทำงานโรงงานและพักอาศัยเป็นอิสระมากขึ้น พ่อแม่มกียินยอมมากขึ้น ความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตอยู่กับหนุ่มในวัยเดียวกันทำให้งานใน โรงงานน่าใสมากกว่า ถึงแม้จะมีโอกาสเก็บเงินได้น้อยกว่าทำงานบ้านก็ตาม

ความสนุกสนานจากการมีสังคม การได้ออกไปเที่ยวใช้ชีวิตอย่างเสรีหลัง เลิกงาน การได้พบปะสังสรรค์ระหว่างหนุ่มสาว ฯลฯ เป็นสิ่งบันเทิงใจของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ หาไม่ได้จากการทำงานบ้านที่น่าเบื่อหน่าย มีลักษณะ 24/7 คือ 24 ชั่วโมง 7 วันต่อ อาทิตย์ “หัวไม่เราะ หางไม่เว้น” หากได้เจอนายนิสัยไม่ดี มีสมมอใหญ่กว่าหัวใจก็ยิ่งแย

ข้อที่สาม เด็กไทยเรียนหนังสือกันมากขึ้นจนมีสัดส่วนของเด็กที่เรียนจบ มัธยมสาม (หรือ 9 ปีในโรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับในปัจจุบัน) และมัธยม หกจากในระบบและจากการศึกษานอกระบบสูงขึ้นอย่างแตกต่างกว่าเมื่อ 10-20 ปี ก่อน เด็กเหล่านี้ ไม่ต้องการทำงานบ้านเพราะตระหนักดีว่างานในโรงงานสนุกกว่า และตนเองก็มีวุฒิในระดับที่โรงงานต้องการ ดังนั้นแรงงานไทยจึงไหลเข้าภาคงาน บ้านน้อยลงกว่าเดิม ในขณะที่ครอบครัวโดยทั่วไปมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเก่า จนสามารถจ้างคนมาช่วยงานบ้านได้ เมื่อมีแรงงานไทยไหลเข้าภาคงานบ้านน้อยลง แต่ความต้องการแรงงานบ้านมีมากขึ้น การขาดแคลนแรงงานไทยในงานบ้านจึงเป็น เรื่องที่คาดคะเนได้

ข้อที่สี่ คนเราเมื่อเรียนจบสูงขึ้นก็มักจะไมยอมทำงานหนัก เช่น งานบ้าน งานก่อสร้าง งานล้างจานตามภัตตาคาร งานแกะกึ่ง ตัดหัวปลา ฯลฯ หรืองานสกปรก มักชอบที่จะทำงานโรงงานที่ได้เงินวันต่อวัน ถึงหนักหน่อยแต่หากทำนานเข้าก็ชินไปเอง หรือทำงานอิสระขายของเป็น SME's หรือรับจ้างในงานบริการ SME's ที่มีมากขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก

ข้อที่ห้า การมีทางเลือกมากขึ้นในการทำงานของแรงงานไทย เช่น งานบ้าน งานโรงงาน งานขายของ ลูกจ้างงานบริการ ทำธุรกิจเอง ฯลฯ ซึ่งงานบ้านดูจะเป็นสิ่งไม่ถูกรสนิยมวัยรุ่นไทยมากที่สุด ดังนั้นโอกาสที่แรงงานจะไหลเข้าทำงานบ้านจึงมีน้อยลง ยกเว้นบางคนที่ไม่ชอบความโลดโผน ไม่ชอบการต้องเสี่ยงต่อสุขภาพชีวิตข้างนอก ต้องการเก็บเงินเป็นกอบเป็นกำ พ่อแม่บังคับให้ทำงานบ้าน ฯลฯ

ข้อหก การทำงานบ้านเป็นสิ่งที่ฝรั่งเรียกว่ามี stigma เพราะคำว่า "คนใช้" มีนัยยะด้านลบ สำหรับเด็กเรียนจบมัธยมสามและมัธยมหกยอมเข้าใจเรื่องนี้ดี และปรารถนาอยู่ให้ไกลหากเลือกได้ และด้วยวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นโดยเฉลี่ยจึงทำให้สามารถเลือกงานได้อย่างแตกต่างกว่าเมื่อ 10-20 ปีก่อนที่ทางเลือกมีน้อยสำหรับเขา

ในฝั่งของแรงงานต่างชาติทั้งผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย ตอนที่อยู่ในบ้านของตนเองเงินสดนั้นหายาก ค่าจ้างก็ต่ำหรือเป็นสัญญาเพราะไม่มีงานทำ เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองไทยที่มีคนจ้างให้ทำงานจึงไม่เลือกงานเนื่องจากค่าเสียโอกาสเกือบเป็นสัญญา (ถ้ากลับไปอยู่บ้านก็ไม่ได้ค่าจ้างอยู่แล้ว ที่พอหาได้ก็คือรายได้จากผลผลิตเกษตร) กอปรกับมีทางเลือกน้อย ดังนั้น งานหนัก เช่น กรีดยาง งานประมง ฯลฯ จึงไม่เกี่ยว ในขณะที่แรงงานไทยไม่ยอมทำเพราะถึงอย่างไรก็สามารถเลือกไปทำงานในโรงงานได้ค่าแรงขั้นต่ำเทียบ 200 กว่าบาทต่อวันอยู่แล้ว ทำไมจะต้องไปทนทำงานหนักที่ใช้เวลาและไม่สะดวกสบาย

ในเรื่องงานบ้านของแรงงานต่างด้าวหญิงนั้น ก็ไม่ใช่งานยากที่ต้องการทักษะอะไรมากมาย เพียงแค่พูดพอรู้เรื่อง (ไม่เอาลูกสาวของนายที่ชื่อแอบเปิ้ลไปใส่ตู้เย็น เมื่อนายโทรศัพท์มาบอกให้เอาผลไม้ชื่อเดียวกันไปเก็บไว้ในตู้เย็นก็เพียงพอแล้ว) มีความอดทน ก็สามารถมีอาหารบริโภคครบทุกมื้อ เก็บเงินได้เป็นกอบ

เป็นกำ และหากทำงานดี กอบกับนายมีหัวใจก็จะได้รับสิ่งอื่นๆ ตอบแทนให้ตนเอง และครอบครัวเพิ่มเติมอีก

ทักษะสำคัญยิ่งของเธอคือความสามารถในการสื่อสารกับนายจ้างและครอบครัว ตลอดจนคุณลักษณะในเรื่องความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับแรงงานไทยนั้นเรื่องการสื่อสารไม่เป็นปัญหา แต่บางคนอาจปวดหัวกับคุณลักษณะที่สองและสามได้ สำหรับนายจ้างนั้นความสามารถที่สำคัญก็คือการเลือกคนที่มีใช้สมาชิกของกลุ่มนักต้มตุ๋นหรือกลุ่มมิจฉาชีพ ตลอดจนการมีศิลปะในการครองใจคน

แรงงานต่างชาติและนายจ้างไทยมีวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกันมากนักงานอาจเป็นปัญหาได้ ซึ่งแตกต่างจากแรงงานไทยที่ไปทำงานในตะวันออกกลาง ฮองกง ไต้หวัน ฯลฯ สิ่งที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความสุขในการอยู่ร่วมกันและเต็มใจในการแลกเปลี่ยนแรงงานและค่าจ้างก็คือความรักและปรารถนาดีต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเริ่มจากนายจ้างไทยซึ่งเป็นผู้ได้เปรียบเหนือกว่าทุกประเทศ

ถ้านายจ้างมีความเป็นมนุษย์ ไม่หาประโยชน์จากคนที่อยู่ในสภาพอ่อนแอกว่า เป็นคนมีจิตใจดี เห็นอกเห็นใจเด็กช่วยงานบ้านว่าพลัดพรากจากพ่อแม่และบ้านเกิดมาอย่างน่าสงสาร (ถ้าเขาเลือกได้คงทำงานอยู่ที่บ้านของเขา) และหากคิดกลับกันได้ว่าถ้าเรามีลูกสาวที่ต้องไปทำงานอย่างเดียวกันนี้ในต่างแดน เราจะรู้สึกอย่างไร และนั่นก็คือความรู้สึกของพ่อแม่เขาเช่นกัน หากนายจ้างเป็นเช่นนี้ความสุขก็จะเกิดกับเด็กและคุณภาพของงานก็จะดีอย่างแน่นอน

ถ้าไม่อยากจ้างแรงงานต่างชาติ ก็จงเตรียมเงินและแรงงานไว้ใช้กับเครื่องทุ่นแรงประจำบ้าน เช่น เครื่องซักผ้า อบผ้า เครื่องดูดฝุ่น ฯลฯ ละครับ เพราะนับวันจะมีแรงงานไทยไหลเข้าสู่ภาคงานบ้านน้อยลงทุกทีเพราะฐานะทางเศรษฐกิจของคนไทยโดยทั่วไปจะดีขึ้นโดยเฉลี่ยจนไม่อยากทำงานประเภท 24/7 นอกจากนี้จะมีเด็กหรือแรงงานเกิดน้อยลงทุกปี จนคาดว่าทำให้ประชากรไทยย่ำอยู่ที่หลัก 60 ล้านคนไปอีกไม่ต่ำกว่า 20 ปี

All experts are experts on what has happened, not
what is going to happen.

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดล้วนเชี่ยวชาญในเรื่องที่ได้เกิดขึ้นแล้ว มิได้
เชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังจะเกิด

David Ben-Gurion
อดีตนายกรัฐมนตรีอิสราเอล

Loneliness and the feeling of being unwanted
is the most terrible poverty.

ความเหงาเปล่าเปลี่ยวใจและความรู้สึกว่าไม่เป็นที่ต้องการของใคร
เลยคือความยากจนที่ร้ายแรงที่สุด

Mother Teresa

Education is not the filling of a pail,
but the lighting of a fire.

การศึกษาไม่ใช่เรื่องของการเติมน้ำใส่ถัง หากแต่เป็นเรื่องของการจุดไฟ

William Butlet Yeats
กวีเอกชาวไอริช ค.ศ. 1865-1939

